משניות מבוארות

מסכת כלים פרק כ

בגד עב כדי שלא יפסד אם ירדו עליו גשמים. אבל בציר משבעה לא חזי לכלום.

ד) נשא הזב על המטה ועל המזרן. דהיינו שנשא על המטה שהמזרן כרוך עליה. **מטמא שנים.** היינו שעושה את המזרן אב הטמאה, והנוגע בו ראשון, וראשון עושה שני, **ופוסל אחד.** דהשני עושה שלישי לפסל את התרומה. דברי **רבי מאיר. רבי יוסי אומר נשא הזב על המטה ועל המזרן עשרה טפחים, מטמא שנים ופוסל אחד,** ורבי יוסי לטעמיה בהמשנה ג, אבל **מעשרה ולחוץ** לא חשיב חבור ודינו כפרש למשנה ג, והוא **מטמא אחד ופוסל אחד. נשא הזב** על המזרן, אם **מעשרה ולפנים** חשוב כמטה, **הרי המטה טמא,** וגם המזרן, אבל **נשא מעשרה ולחוץ, טהור.** ורש"י גריס טהורה, הייינו המטה טהורה, ולא נטמאה בטמאת המזרן. ועיין ברש"ב שמביא עוד פרוש: טהור המזרן, ומפקיע בתחילת ישראל דמיירי שלא נגע במזרן. **ה) מטה שהיתה טמאה מדרס, וכרך לה מזרן, כלה טמאה מדרס.** דהני חבור למטה. **פרשה,** המזרן, **היא המטה, טמאה מדרס,** והמזרן טמא **מגע מדרס. היתה המטה טמאה טמאת שבעה במת המזרן וכרך לה מזרן, כלה טמאה טמאת שבעה. פרשה, היא טמאה טמאת שבעה, והמזרן טמא טמאת שבעה, והמזרן טמא טמאת ערב. היתה המטה טמאה טמאת ערב וכרך לה מזרן, כלה טמאה טמאת ערב. פרשה מן המטה היא המטה טמאה טמאת ערב, והמזרן טהור לגמרי. ו) מטה שכרך לה מזרן ונגע בהן המת,** שניהן **טמאין טמאת שבעה, וכיון שנגע בה במחבר, אפילו פרשו** שניהן **טמאין טמאת שבעה,** יכאן אפילו רבי יוסי מודה, דדוקא בקטמאת מדרס אמר רבי יוסי עד עשרה טפחים. וכן אם **נגע בהן השרץ, טמאין טמאת ערב.** וגם אם פרשו **טמאין טמאת ערב. מטה שנטלו שתי ארסות שלה,** שני עצים ארכים שמנחים לארך המטה, **ועשה לה חדשות, ולא שנה את הנקבים,** דאם ירצה יוכל להכניס הישנות שלה. אם **הבהמה** מודרס, הישנות **טמאה** מדרס, כיון שלא שתברו **הישנות,** ונטלו וראוין להחזירם, **וישנות** שנשתברו אפילו החדשות קיימות **טהורה** מדרס. **שהכל הולך אחר הישנות.** לפי שהקישנות היו בפחות בשעה שנטמאה, וכשנשתברו חזי כשבר כלי. **ז) תבה שפתחה מלמעלה** הינו שהכסוי שלה מלמעלה **טמאה טמא מת,** והוא הדין שאר טמאות חוץ מטמאת מדרס, כיון שאנו אומרים לאדם הישב עליה עמד ונעשה מלאכתו. **נפתחה** הינו נשברה התבה **מלמעלה,** היינו נשבר הכסוי, עדיין ראוי לקבלה מחמת השוליים, לכן **טמאה טמא מת.** אבל אם **נפתחה מלמטה** בטל בית קבול שלה, והיא **טהורה** לגמרי. **מגורות שבה** חדרים שמתקברין לתבה שלא נפתחו, **טמאות, ואינם חבור לה,** כיון שהם שלמות. **ח) התורמל,** כיס גדול שלו שור שהרועה נותן חפצי לתוכו, ובתוך התורמל יש להן כיסין קטנים, **שנפתחו כיס שבתוכו, טמא, ואינו חבור לו,** דהיינו כיון שנשברו הכיסים הקטנים, הם טמאים. נאד של שור **שבריצים שלה מקבלות עמה,** שעשלה הנאד שבמקום הבריצים כיסים כיס קטן, **ונפתחו, שאינם מקבלות** שאי אפשר שלהן לקבל כדדכו. **ט) תבה שפתחה מצדה,** דאם ישב אדם עליה אין אומרים לו עמד ונעשה מלאכתנו, כיון לקבל מצדה. **לכן טמאה מדרס וטמא מת.** אם נגע בה בה מקבלת מלאכה. **אמר רבי יוסי, אימתי מקבלת טמאת מדרס בזמן שאינה גבוהה עשרה טפחים אי שאין לה לזבז טפח,** דבגבוהה עשרה אינה ראויה לשיכה כל קב, וכשישב לה לזבז, שפה מסביב, **גם לה אינה** ראויה לשיכה, דבלזבז מזיק לישב עליה. **נפתחה** התבה **מלמעלן, טמאה טמא מת.** אבל מדרס אינה טמאה. דאינה ראויה לשיכה. **נפתחה מלמטן, רבי מאיר מטמא מדרס.** דחזינה לשיכה. **וחכמים מטהרין** לגמרי, **מפני שבטל העקר,** שמוש התבה, **בטלה הטפלה.** בטלו גם דפנותיה, ושוב אינה מקבלת טמאה. **י) משפלת** קפה גדולה מהשוליכין בה הזבל והאשפה, **שנפתחה מלקבל רמונים,** שזה שעורה בנקבה, **רבי מאיר מטמא** מדרס, מפני שהיא ראויה לשיכה. **וחכמים מטהרים, מפני שבטל העקר,** דעקר הכלי עשוי לקבל בו זבל, ולזה אינו ראוי, לכן **בטלה הטפלה** ולא חשיב כלי אף על פי שראוי לשיכה.

פרק כ א) הכרים, כר שאדם נותן תחת מראשותיו, **והכסתות,** כמין מזרון ששוכבין עליו. ויש מפרשים כר הוא הגדול, שכל גופו שוכב עליו. וכסת הוא הקטן, **והשקין** העשוין משער של עזים, **והמרצופין,** שקין של שור שנותנים בהם סחורות, **שנפתחו,** שנקבו, **הרי אלו טמאין מדרס,** אף על פי שאינן עשויין לקבל, מכל מקום טמאין מפני שעשויין גם לשכיבה. **הקלסיטר,** סל שתולין בפיו הבהמה ונותנים שם תבן ומספוא שתהנה הבהמה אוכלת כשהיא מהלכת. אם יש בה לקבל **ארבעה קבין,** מקבלת טמאה, הבקפות מזה איננה מקבלת טמאה. **התורמל** כיס של הרועה צריך להיות לו בית קבול **חמשת קבין. הכרית** בית קבול **של** שבעה **קבין. רבי יהודה אומר אף הרבצל,** כמין חמת של שור העשוי לקבל בו בשמים. **והמזוזה,** כמין כיס שנותנים בו צדה לדרך, **כל שהן, אפילו אין** מקבלין רק מעט, **הרי אלו טמאין מדרס. וכלם שנפתחו** שנקבו, ואין מקבלין שיעור הנאמר למעלה במתניתין, **טהורין, מפני שבטל העקר.** שהקבול מכינים להיות ראויין למשקה, וכשנפתחו בטל העקר **ובטלה הטפלה,** ואז אינם מקבלים גם טמאת מדרס.

מסכת כלים פרק כ

משניות מבוארות

ב) חמת חלילין, היינו חמת מלאה רוח שמשימין בפי החמת חלילין, והרוח יוצא דרך הנקבים, כשלוחצין על החמת, ומוציא קול של שיר. **טהורה מן המדרס,** דלא חזיא לשכיבה. **ערבת פיסונות,** שמשימין בה אבנים קטנות הנתכות עפר כדי לשלוט בתוך נדבכיו של בנין, **בית שמאי אומרים** טמאים **מדרס,** דסברי שהן משמשין שכיבה עם מלאכתן. **ובית הלל אומרים** טמאין **רק טמא מת.** דסברי אינה משמשת שכיבה. **ערבה** שלשין בה בצק שהוא מקבל **משני לג ועד תשעה קבין שנטבלה, טמאה מדרס,** ואם לא נטבלה איננה טמאה מדרס, שאומרים לאדם הישב עליה עמד ונעשה מלאכתנו. ויכבר בארנו לעיל שקל שאומרים עמד ונעשה מלאכתניו איננה מטמאה מדרס. וכיון שנטבלה איננה ראויה אלא לשכיבה, שפופתה על פיה תשוכב עליה. ואם היא קטנה משני קבין אין גדולה מתשעה, איננה ראויה לשכיבה. **הניחה** לערבה שנטבלה **בגשמים, ונתפחה,** נתפחה הערב מפני הגשמים ונכתם הסדק, **טמאה טמא מת.** כמו שהיתה לפני שנטבלה. דאינה מחיצת לשכיבה, ואם לאחר שנתפחה ונכתם הסדק הניחה בגדים ברוח **ונתייבשה, מקבלת** רק טמאת **מדרס. וחזרה,** לאחר שהיא ראויה לשכיבה, **מקבלת** טמאה. דאינה מחיצת לשכיבה. **ואינו חבור לה.** עשה לה דיוסיטר, קבול שלה. והיא **טהורה** לגמרי. **מגורות שבה** חדרים שמתקברין לתבה שלא נפתחו, **טמאות, ואינם חבור לה,** כיון שהם שלמות. **ג) מקל** שעשאו **בית לדרדר,** ולא קבעו בחוטו, והיינו בעץ סתם, שאינו מיחד לקרדם, **הרי חבור לטמאה,** רק **בשעת מלאכה,** ואף על פי שפושטי כלי אינם מקבלים טמאה בפני עצמן, הכא בית יד הוא וידות הכלים נתרבו לכל תורת שמוש הכלי אל האוכל. ואם נטמא הכלי טמאה הבית יד. וכן אם נטמא הבית יד נטמא הכלי. **וזקוקא** בשעת מלאכה אבל **שלא** בשעת מלאכה אדם זורקה בין הצעים. **דיויסיטר,** מקל שיש בו שני נקבים אחד מלמעלה ואחד למטה, ושתי ידות תקועים בו אחד ממזרח לפעריב ואחד מעפון לדרום, והנפשים גולגלין על חוטין אלו אח חוט שסוין בו, וקורין לו דיויסיטר, מלשון דיו שנים, קטר צד, כלי המשמש לשיר צדדין, **הרי חבור לטמאה בשעת מלאכה, קבעו לדיויסיטר בכולנס.** בעצע ארוך וגדול התקוע בארץ, **טמא** דיויסיטר בארץ, כיון שקבעו בכולנס שוב אינו זורקו לבין הצעים, **ואינו** אין הכולנס **חבור לה,** ואם נקבעה טמאה בכולנס. **עשה לו דיויסיטר,** היינו שקבע שתי הידות בכולנס עצמו, אין **טמא** מן הכולנס **אלא צדו,** היינו רק מה שהוא לצדך הידות. המסוס שעליו גולגלין את המטוה, ולמעלה ולמטה טהור. **כסא שקבעו בכולנס טמא,** טמאת מדרס, כיון שהכסא היה כלי לפני שקבעו, מקבל טמאה גם לחלן, **ואינו חבור לו,** דאין הכולנס חבור לכסא, ואין הכולנס משמא כשנטמא הכסא. **עשה לו כסא,** שמן